

ПЕДАГОГІЧЕСКИ НАУКИ

Проблеми на обучението на специалисти

к. пед. н., доцент Абсалямова Я.В.

Київський національний університет технологій та дизайну, м. . Київ, Україна

ДО ПИТАННЯ ФАХОВОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ВИПУСКНИКА ВНЗ

Анотація. Стаття присвячена проблемі самореалізації особистості випускника ВНЗ, що може розглядатися як процес або результат реалізації потенціалу особистості, яка постійно розвивається, на основі поєднання власних зусиль та співпраці з іншими в соціальному середовищі. Було доведено, що формування інтелектуальної мобільності є основою та передумовою самореалізації.

Ключові слова: інтелектуальна мобільність, розвиток, самореалізація.

Вступ. Науково-технічний прогрес, що спричиняє інтенсивні зміни в сучасному суспільстві, вимагає професіоналів з відповідним рівнем підготовки, відкритих для подальшого розвитку для задоволення власних потреб і потреб суспільства, тому нині відбувається активна реформація та трансформація української системи освіти з метою приведення її у відповідність до провідних європейських тенденцій, що відображає сутність професійного розвитку фахівців і відбувається з урахуванням ключових ідей саморозвитку. Проблема самореалізації особистості вивчалася широким колом вчених у різних аспектах, але не була достатньо досліджена щодо випускників ВНЗ, і є надзвичайно актуальною, оскільки лише в діяльності реалізується потенціал людини.

Результати. Для вивчення проблеми ми вивчали наукові праці різних авторів. Ряд учених розробили наукові концепції, пов'язані з вивченням питань професійного становлення та розвитку (В. Алфімов, Л. Макарова, О. Пехота та ін.) та самореалізації особистості (Є. Вахромов, Т. Вівчарик, М. Гасюк, О. Горячева, Л. Калашников, О. Кулешова, Н. Лосева, Л. Рибалко та ін.). Узагальнюючи результати наукової роботи цих учених, термін самореалізація, або самоактуалізація, походить з психології та позначає процес або результат

реалізації потенціалу особистості, яка постійно розвивається, на основі поєднання власних зусиль та співпраці з іншими в соціальному середовищі.

Прагнення до самореалізації є притаманним кожному як відображення бажання утвердити себе через формулювання цілей та їхнє досягнення. Існують поняття соціальної – в суспільстві, професійної – у сфері діяльності, творчої – у сфері мистецтва та творчості, у т.ч. у науковій діяльності, та інших видів самореалізації. Соціальна самореалізація, пов'язана з соціальними ролями, базується на особистих цілях і полягає в тому, щоб досягти такого рівня соціального статусу та задоволення життям у суспільстві, який, здається, ідеально підходить людині. Діяльність у сфері професії займає домінуюче становище у житті кожного, оскільки в умовах роботи формується певний досвід, навички, вміння та знання, відбувається зростання та кар'єрний розвиток, що має значний вплив на соціальний статус особи. Можливість обрати професію, можливість реалізувати отримані навички, досягти певного успіху – це основні життєві цілі для багатьох. Що стосується творчої самореалізації, найбільше розкриття можливостей суб'єкта відбувається, коли він виконує соціально корисні та необхідні дії.

Будь-яка людина в суспільстві є предметом та об'єктом цього процесу одночасно. У кожного є свої цілі, якими він керується, інтереси та мотиви, часові рамки для виконання певних завдань, пріоритети тощо. Кожен, усвідомлюючи свої здібності, інтереси та потреби, формує певний ланцюг дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей, відбувається процес самореалізації, і немає ані чіткого пояснення того, як він відбувається, ані двох однакових процесів з однаковими результатами. Так, студенти, наприклад, мають різні життєві пріоритети: для одних це освіта як основа майбутньої кар'єри, для інших – стосунки, особисте життя. Інший приклад – випускники ВНЗ: дехто прагне кар'єрного зростання, інші, відчуваючи неможливість досягнення цілей, змінюють сферу діяльності. Крім того, з віком або змінами у суспільстві також змінюються потреби людей і, відповідно, цілі та стратегії їхнього досягнення.

Процес самореалізації випускника ВНЗ досить складний і зазнає впливу зовнішніх та внутрішніх факторів. Зовнішні – соціальні умови, які суспільство може запропонувати людині для самореалізації: престиж професії в суспільстві, навіть матеріальна винагорода праці; система вищої та післядипломної освіти та ін. Внутрішні – соціально-психологічні характеристики випускника як

особистості: цілі, які слід досягти; інтереси та мотиви, які прискорюють дії; особисті життєві пріоритети; рівень професійних знань та навичок; інтелектуальна мобільність тощо.

Як відомо з психології, розвиток особистості відбувається безперервно, а зміни в особистості є результатом власної роботи над собою. Коли він відбувається, ми розуміємо його як самореалізацію, що неможливо без особливої якості – інтелектуальної мобільності, що, згідно з нашими попередніми дослідженнями, як інтегрована характеристика особистості передбачає готовність знаходити, обробляти та ефективно застосовувати вхідну інформацію, виробляти нові ідеї; оперативно вибирати ефективні способи вирішення як репродуктивних, так і творчих завдань; швидко змінювати типи і форми інтелектуальної діяльності [2; 6]. Формування цієї якості є основою та передумовою для самореалізації випускників [2; 6, 7], оскільки вони повинні бути здатними швидко адаптуватися до змін соціального середовища та умов праці, а також задовольняти потреби, спираючись на власні зусилля.

Висновки. Самореалізація, що є ключовим поняттям для процесу постійного саморозвитку випускника ВНЗ, є процесом або результатом реалізації потенціалу особистості, яка постійно розвивається, поєднуючи власні зусилля та взаємодіючи з іншими у соціальному середовищі. На цей процес впливає низка зовнішніх та внутрішніх факторів, де останні є визначальними, серед них пріоритетним є формування інтелектуальної мобільності як основа та передумова самореалізації.

Література:

1. *Absaliyeva Ya., Michnenko G.* Formation of intellectual mobility by learning ESP as a basis for professional self-actualization / Ya. Absaliyeva, G. Michnenko // Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky. – Kosice, Slovakia. – 2017. – Volume 5, № 5A/2017. – P. 6 – 8.